

jegyezzék fel emlékezéseiket a magyar neveléstörténet hasznára, mások okulására; e gyűjtőmunka szervezését a Gyakorlófőgimnáziumi Egyesülettől várja. *Kiss E.* az értesítőket, *Benisch A.* a horvát középiskolák háborús évét ismerteti, *Kemény F.* egyik cikkében a reáliskola érdekében új életre kelt mozgalomról, másik cikkében pedig a katonás nevelés kérdésében felmerült gondolatokról szól. Az O. K. T. E. idei közgyűlésének iratain kívül a rendes rovatokban sok időszerű kérdésről van szó. *Strauch Béla* részletes és gondos munkával összeállította a középiskolákra vonatkozó háborús adatokat s ezzel nevezetes részét végezte el a kortörténeti anyaggyűjtésnek, melyet remélhetően ő is, mások is folytatnak.

Polgáriskolai Közlöny (XIX. évf., 8—10. sz.). Az egész szám mintegy összefoglalása a polgáriskola kérdésében szükséges tudnivalóknak; nyilvánvalóan tájékoztató célzatú. *Györi V.* A polgáriskola gondolata hazánkban 1868-ig, *Kovács J.* Polgári fiúiskolánk élete és küzdelmei (1868—1915), *Krammer J.* A p. leányisk. alakulása 1869 óta c. cikkei a történeti alakulást mutatják be. A *polgáriskola és a gyakorlati élet* címen összeállítják a helyi viszonyokból az ország különböző vidékein létrejött változtatásokat, tanfolyamokat s néhány példával jelzik, hogy a középfokú iskolát kívánó helyekre sokszor mennyire nem való a gimnázium. *Tas F.* a polgárisk. statisztikáját, területi elhelyezkedését mutatja be hivatalos adatokból. A 11. sz.-ban *Koller I.* a «Toldi» lélektani tárgyalására ad útmutatást; *Némethy S.* néhány fizikai eszközt ír le; *Fogl J.* a meteorológiának a polgáriskolában való tanítását kívánja, *Rónai S.* pedig az ember-tanét (a test-, lélek- és egészségtan elemeit) s ezt nem bejáró orvosra, hanem a természetrajz tanítójára óhajtja bízni.

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1915 október 16-án.

Fináczy Ernő elnöklésével jelen vannak: *Benisch Arthur*, *Berta Ilona*, *Bozóky Endre*, *Böngérfi János*, *Császár Elemér*, *Danilovics János*, *Éltes Mátyás*, *Farkas Sándor*, *Fest Aladár*, *Fodor Márkus*, *Geöcze Sarolta*, *Geréb József*, *Gyulai Ágost*, *Hatos István*, *Havas Irma*, *Hechtl János*, *Hegedűs István*, *Heller Bernát*, *Hidasi Sándor*, *Imre Sándor*, *Kemény Ferenc*, *Kőrösi Henrik*, *Krizsó Anna*, *Lázár Szilárd*, *Lechnitzky Gyula*, *Mácsay Károly*, *Moussong Géza*, *Müller József*, *Nagy László*, *Pruzsinszky János*, *Quint József*, *Quint Józsefné*, *Radák Olga*, *Répay Dániel*, *Scherer Sándor*, *Somogyi Géza*, *Székely István*, *Szöts Gyula*, *Sztankó Béla*, *Teveli Mihály*, *Vángel Jenő*, *Viszota Gyula*, *Zsengeri Samu* és számos vendég.

I. Az elnök *Az iskola és a háború* c. beszéddel (I. M. P. 1915: 9. f. 530—4. l.) az ülést megnyitja.

II. Az *elnök* mély megindultsággal jelenti be *Kármán Mór*nak, a Társaság alelnökének váratlan elhunytát. Az egész magyar pedagógiai világot és a Társaságot ért nagy veszteség hatása alatt az *elnök* indítványára elhatározza a M. P. T., hogy *Kármán Mór* halálán való fájdalmát az ülés jegyzőkönyvében megörökíti, az özvegyhez részvéti-iratot intéz, a ravatalra koszorút helyez; a temetésen a M. P. T. nevében *Fináczy Ernő* *elnök* búcsúbeszédet mond (ennek szövegét l. M. P. 1915: 9. f., 529—30. l.) s az *elnökség* gondoskodik ünnepies emlékbeszéd tartásáról is. A gyász jeléül az *elnök* az ülést öt percre felfüggeszti.

III. A szünet után *Éltes Máttyás* r. tag felolvassa *A gyermeki intelligencia vizsgálata*, c. székfoglalóját (megjelenik a M. P.-ban). Az *elnök* üdvözli az előadót, mint a Társaság új tagját s kijelenti, hogy az *elnökség* gondoskodik a rendes tagsági oklevél kiadásáról.

IV. *Imre Sándor* előterjeszti a márciusi ülés határozata alapján a háború és a pedagógia kérdésében készített munkálatának főgondolatait (a teljes szöveg már előbb megjelent a Budapesti Szemle 1915: okt., 135—152. lapjain: *A háború és a pedagógia* c.); részletesen felsorolja a háború folyamán szükséges gyakorlati irányú, nevelésügyi tennivalókat, valamint a mai helyzetben legfőbbnek látott pedagógiai kérdéseket és a köznevelés korszerű szervezése érdekében szükségessé vált előkészítő munkálatokat. Előterjesztése alapján az *elnök* úr márciusi indítványának ama pontjára nézve: mit kellene tennie a M. P. T.-nak a háború és a nevelés kérdésének megoldása érdekében, a következő javaslatokat teszi:

1. Intézzon a M. P. T. szózatot az egész tanítósághoz s abban fejtse ki azokat a gondolatokat, amelyek szerint a nemzet mostani állapotában valamennyi iskolában és az iskolán kívül is a nevelésnek folyania kell. E szózat célja: a vallás- és közokt. miniszterium és a főváros tanügyi osztálya részéről kiadott ily értelmű rendeletek szellemében az egész hazai köznevelésnek a mai feladatokra való figyelemzetése és közös munkára való irányítása.

2. Felterjesztésben javasolja a Társaság a vallás- és közokt. miniszter úrnak a háborúval kapcsolatos, rendszeres tanítások elrendelését kivétel nélkül minden iskola számára; ezek sikere érdekében az eddigi irodalom felhasználásával állítson össze vezérfonalat.

3. Indítsa meg a Társaság a nemzet mai helyzetének megfelelő, a jövőre néző, magyar nevelés kialakítása érdekében szükséges tanulmányokat, egyelőre azzal, hogy tagjai közül bizottságot jelöl ki a tervezet elkészítésére s elhatározza, hogy ezt a tervezetet megvitatja és a megvalósításon való együttmunkálkodásra érintkezést keres az illető (tudományos és tanügyi) testületekkel.

Az elnök megköszöni az előadónak a kérdést teljesen kimerítő, nagyérdékű dolgozatát s az idő előrehaladottsága miatt azt indítványozza: 1. fogadja el a Társaság az előadott tételek *elsejét* s a szöveg elkészítésével bízza meg az előadót; 2. a *második* tétel megvalósítása céljából bízza meg az előadót a fölterjesztés tervezetének elkészítésével, amely tervezet alapul fog szolgálni a Társaság további eljárásának; 3. a *harmadik* tételre vonatkozóan, amely nagyobb, széleskörű, rövidesen el nem intézhető akciót igényel, halassa el a Társaság az állásfoglalását későbbi, illetőleg más alkalomra, amikor e kérdés külön ülésre vagy tárgyalásra fog kitűzteni.

Kemény Ferenc azt kéri, hogy az előadó 2. javaslata is külön vita tárgyává tétessék.

A Társaság az elnök és *Kemény Ferenc* indítványait elfogadja.

Hivatalos nyugtázás.

A M. P. T. pénztárába 1915 okt. 16-tól nov. 12-ig a következő befizetések történtek:

1912-re: Sziklás Adolf Budapest.

1913-ra: Csillay K., Köpeczy K., Stern Á. Budapest.

1914-re: Friedreich E., Gyuris G., Hahóthy S., Király Gy., Köpeczy K., Kurucz J., Lád K., Margitai J., Révész G., Riegler E., Schüsler A., Staud J., Stern Á., Szabó I., Szász F., Uhlár Gy., Végh K. Budapest.

1915-re: Acsay I., özv. Bati Jánosné, Nyúlhegy, Baumann J., Benisch A., Dósa Dániel Makfalva, Friedreich E., Gáspár B. Nyirbátor, Hahóthy S., Horváth K., Lád K., Margitai J., Mirossay G. Pozsony, Molecz B. Szentes, Nagy J. Budafok, Seregi Lajos Bpest.

1916-ra: Gáspár Béla Nyirbátor.

Kérelem. A Társaság anyagi helyzete kötelességemmé teszi, hogy hátralékos t. tagjainkat újból felkérjem a tagsági díjak mielőbbi befizetésére. A hátralékos tagsági díjak összege igen nagy.

Dr. Bozóky Endre,
kir. tan., áll. középisk. igazgató, pénztáros.
Budapest, II., Albrecht-út 31.